

Хоменко Марія

здобувач бакалаврського рівня вищої освіти
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Швидка Оксана

кандидат економічних наук, доцент
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

**ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД**

Анотація. В даній статті досліджуються вплив воєнних конфліктів на сільські території та шляхи їх подолання. Описуються ключові аспекти відновлення інфраструктури, економічного потенціалу та соціального благополуччя сільських громад після війни, а також обґрунтовується необхідність сприяння державних та міжнародних організацій у цьому процесі.

Ключові слова: сільські громади, воєнний конфлікт, програми підтримки, відновлення.

Актуальність даної теми полягає в тому, що післявоєнне відновлення сільських громад є важливим аспектом процесу відновлення та реабілітації після військових конфліктів (особливо це стосується України). Сільські території часто є основними зонами прямого впливу воєнних подій, і їх відновлення має стратегічне значення для стабілізації та забезпечення мирного життя. Завдяки аналізу особливостей цих територій можна розробити ефективні стратегії та програми відновлення, які сприятимуть сталому розвитку та підвищенню якості життя населення.

Поставлене завдання полягає в аналізі особливостей післявоєнного відновлення сільських громад на прикладі конкретного регіону України, а саме Донецької області. Дослідження має на меті виявити проблеми, які виникають під час процесу відновлення після війни, а також визначити ефективні стратегії та методи для підтримки та розвитку сільських територій у післявоєнний період.

Результати проведеного дослідження свідчать про серйозні виклики і проблеми, з якими стикаються ці території. Внаслідок воєнних дій

інфраструктура Донецького регіону значно пошкоджена, якщо взагалі не зруйнована, що ускладнює повсякденне життя мешканців та знижує їхню якість життя. Воєнний конфлікт призводить до «вимирання» підприємств та інших сфер економіки, що веде до масової втрати робочих місць для мешканців регіону. Внаслідок нестабільної ситуації та втрати економічних можливостей частина населення змушена емігрувати у пошуках кращого життя, що тягне за собою зменшення чисельності населення та втрати робочої сили. Крім того, після війни суспільство може бути «поділене», можливе виникнення конфліктів між різними етнічними та соціальними групами, що загострює ситуацію в регіоні та ускладнює процес відновлення. Мешканці Донецького регіону можуть страждати від психологічних проблем, посттравматичного стресу та інших психічних та соціальних проблем, пов'язаних з війною та її наслідками. Також війна може призвести до значного зниження економічного потенціалу Донецького регіону та загальної економічної нестабільності, що ускладнює відновлення та розвиток економіки України.

У контексті відновлення сільських громад після війни важливо звернути увагу на розробку ефективних стратегій та програм, спрямованих на відновлення інфраструктури, залучення інвестицій, створення нових робочих місць та підтримку місцевих підприємств. Ось декілька з них:

1. Реконструкція та відновлення інфраструктури є ключовим кроком у відновленні сільських громад. Наприклад, середня загальноосвітня школа №1 в селі Велика Новосілка, яка була пошкоджена в результаті бойових дій. Відновлення цієї школи допоможе забезпечити дітей якісною освітою та сприятиме соціальному відновленню громади. Або центральна районна лікарня у селі Новогродівка, яка теж постраждала внаслідок війни. Реконструкція цієї лікарні допоможе забезпечити мешканців доступом до якісної медичної допомоги та покращить стан здоров'я населення.

2. Надання соціальної підтримки мешканцям сільських громад є не менш важливим аспектом відновлення. Наприклад, в селі Волноваха Донецької області можна реалізувати програму соціальної підтримки для ветеранів та мешканців, які постраждали від конфлікту. Ця програма може включати в себе надання безкоштовних медичних послуг, психологічну підтримку, реабілітаційні заходи та навчання для професійної перепідготовки.

3. Залучення інвестицій також є важливим чинником у відновленні економіки сільських територій. Наприклад, у місті Артемівську, що відоме як Бахмут, можна розглянути розвиток малих і середніх підприємств у сфері обробки металу. Зокрема, створення металообробного заводу або майстерень для виробництва металоконструкцій. Це не лише створить нові робочі місця, а й сприятиме розвитку місцевої економіки та залученню інвестицій у регіон.

4. Сільський туризм може стати важливим джерелом доходу для сільських громад, сприяючи розвитку місцевих підприємств та підвищенню привабливості регіону для туристів. Наприклад, розробка туристичних маршрутів, організація майстер-класів та фермерських ярмарків може сприяти розвитку сільського туризму [2].

5. Особлива увага також повинна бути приділена земельним ресурсам та їх ефективному використанню. Програми підтримки для сільських фермерів, надання доступу до сучасних технологій обробки землі, а також створення, відновлення і раціональне використання сіножатей та пасовищ, зокрема, культурних, в рамках здійснення протиерозійних заходів на землях сільськогосподарського призначення в агрокліматичних умовах Донеччини можуть сприяти ефективному використанню земельних ресурсів і підвищенню рівня життя мешканців сільських територій [1].

Разом з тим, війна призводить до гуманітарної кризи, коли мешканці регіону опиняються в скрутному становищі, щоденно зіштовхуючись з нестачею життєвих потреб, відсутністю доступу до медичної допомоги та освіти. Сприяння з боку державних та міжнародних організацій може допомогти забезпечити гуманітарну допомогу, необхідні ліки та медичне обладнання. Що ще важливо, так це фінансова підтримка, інвестиції та технічна допомога для відновлення підприємств, інфраструктури та розвитку сільського господарства регіону.

Отже, післявоєнне відновлення сільських громад, особливо в контексті конфліктів, має велике значення для стабілізації ситуації в регіоні та покращення якості життя мешканців. Результати дослідження підтверджують необхідність ефективних стратегій та програм відновлення, спрямованих на реконструкцію інфраструктури, соціальну підтримку та залучення інвестицій.

Подолання проблем, які виникають під час процесу відновлення після війни, потребує спільних зусиль державних та міжнародних організацій, а також активної участі місцевого населення та громадських організацій.

Сприяння з боку міжнародного співтовариства в цьому процесі є важливим фактором у забезпеченні гуманітарної допомоги, фінансової підтримки та розвитку проектів, спрямованих на відновлення та розвиток сільських територій.

Література:

1. Скільки засіють під озимину на Донеччині та коли розмінують поля. Суспільне | Новини. URL: <https://suspilne.media/595983-skilki-zasiut-pid-oziminu-na-doneccini-ta-koli-zapracue-programa-kompensacii-za-rozminuvanna-zemel/>

2. Семергей К. О. Перспективи післявоєнного відновлення сільського зеленого туризму у Запорізькій області. 2023. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13413/1/Дипломна%20Постнова%20А..pdf>
3. Агроновини. Чим живуть регіони // Як Донецька область стабілізувала агропромисловість в умовах АТО - AgroPortal.ua. AgroPortal.ua. URL: <https://agroportal.ua/publishing/intervyu/chem-zhivut-regiony-kak-donetskaya-oblast-stabilizirovala-agroproduktivnost-v-usloviyakh-ato>
4. Учасники проєктів Вікімедіа. Донецька область – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Донецька_область
5. Головний сайт для агрономів. Стан сільського господарства в Донецькій області в 2017 році. Superagronom.com. URL: <https://superagronom.com/news/3133-stan-silskogo-gospodarstva-v-donetskiy-oblasti-v-2017-rotsi>
6. Учасники проєктів Вікімедіа. Економіка Донецької області – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Економіка_Донецької_області
7. Скільки засіють під озимину на Донеччині та коли розмінують поля. Суспільне | Новини. URL: <https://suspilne.media/595983-skilki-zasiut-pid-oziminu-na-doneccini-ta-koli-zapracue-programa-kompensacii-za-rozminuvanna-zemel/>

УДК 65.012.4:631.547

Івченко В. М., к. с.-г. н., генеральний директор
НДІ «Украгропромпродуктивність»

Носіков О. М., к. соц. н.,
головний науковий співробітник НДІ «Украгропромпродуктивність»

Філоненко О. С., старший науковий співробітник
НДІ «Украгропромпродуктивність»

РОЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ГРОМАД

Анотація: При вирішенні багатьох проблем та усуненні недоліків, що є в аграрному секторі економіки, важливим чинником може стати сільськогосподарська обслуговуюча кооперація, як ефективний напрям саморегуляції балансування інтересів суб'єктів господарювання і водночас спосіб вирішення внутрішніх суперечностей у розвитку економічної системи. Саме